
Διαπολιτισμική
Εκπαίδευση:
Θεωρητικές και
Βιωματικές
Προσεγγίσεις

---

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Θεωρητικές και Βιωματικές Προσεγγίσεις»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Θεωρητικές και Βιωματικές Προσεγγίσεις»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι σύγχρονες κοινωνίες χαρακτηρίζονται, εξαιτίας διαφόρων κοινωνικών, οικονομικών πολιτικών και πολιτισμικών μεταβολών, από έναν μεγάλο βαθμό πολιτισμικής πολλαπλότητας. Ο πολιτισμικός αυτός πλουραλισμός επιφέρει αλλαγές τόσο στο επίπεδο της υποκειμενικής συγκρότησης όσο και στο επίπεδο της οργάνωσης και διάρθρωσης των θεσμών. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, ιδιαίτερη σημασία αποκτά η διαμόρφωση νέων όρων στη διαδικασία συγκρότησης της προσωπικής και κοινωνικής ταυτότητας του υποκειμένου, ενώ η ανάγκη για καλλιέργεια και ανάπτυξη διαπολιτισμικά ικανών πολιτών, ανθρώπων με ευχέρεια επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με άτομα που είναι φορείς άλλης κοσμοθεωρητικής αντίληψης, άλλων πολιτισμικών αναφορών και άλλου τρόπου σκέψης και ζωής καθίσταται επιτακτική.

Επικεντρώνοντας στην ελληνική πραγματικότητα, διαπιστώνουμε ότι η ελληνική κοινωνία, τα τελευταία χρόνια, σταδιακά αποκτά έναν πολυπολιτισμικό χαρακτήρα με υψηλό βαθμό εθνικής και πολιτισμικής διαφοροποίησης, γεγονός το οποίο αντανακλάται και στη σύνθεση του σχολικού πληθυσμού. Οι πρόσφατες προσφυγικές ροές εξαιτίας του πολέμου στη Συρία ανέδειξαν νέες πτυχές του ζητήματος. Η γλωσσική και πολιτισμική πολυμορφία που συναντάται στα σχολεία, τόσο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αποτελεί έναν παράγοντα που

απαιτεί ιδιαίτερες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. Το αίτημα για τη διαμόρφωση μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα εκκινεί από τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης γίνεται ολοένα και περισσότερο επιτακτικό. Το βασικό θέμα που ανακύπτει είναι η οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος με έναν τέτοιο τρόπο ώστε να υπερβεί τον μονοπολιτισμικό και μονογλωσσικό του χαρακτήρα και να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο όχι μόνο στην αποδοχή της ετερότητας, αλλά, πρωταρχικά, στη διαμόρφωση των προϋποθέσεων αμοιβαίας αλληλεπίδρασης. Το σχολείο, το οποίο αποτελεί έναν από τους κυριότερους φορείς κοινωνικοποίησης, καλείται σήμερα να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία προϋποθέσεων αποδοχής και αναγνώρισης του πλουραλισμού και της ετερότητας ως βασικών χαρακτηριστικών του κοινωνικού γίνεσθαι.

Βασικός σκοπός του προγράμματος «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Θεωρητικές και Βιωματικές Προσεγγίσεις» είναι η κατάρτιση και η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευομένων απέναντι σε ζητήματα που αφορούν την εθνική και πολιτισμική ετερότητα στην κοινωνία και στο σχολείο, αλλά και η διατύπωση των βασικών αρχών για την εκπαιδευτική της διαχείριση με έναν διαπολιτισμικό προσανατολισμό. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που θέτει στο επίκεντρο την ανάγκη διαμόρφωσης πολιτών με διαπολιτισμική συνείδηση, ατόμων δηλαδή που είναι σε θέση να απεγκλωβιστούν από το στενό ερμηνευτικό πλαίσιο και τα κανονιστικά όρια που θέτει η εθνική ή πολιτιστική τους ομάδα και να αλληλεπιδράσουν με άτομα που είναι φορείς ενός διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος, θα αποσαφηνιστούν οι βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης καθώς και τα μοντέλα κοινωνικής και εκπαιδευτικής προσέγγισης της ετερότητας. Αναλύονται οι βασικοί θεωρητικοί όροι της κοινωνικής ψυχολογίας, όπως τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις, ώστε να καταστούν σαφείς και ξεκάθαρες οι διαδικασίες κατασκευής του άλλου ως απειλή. Αφού προσδιοριστούν οι έννοιες των στερεοτύπων και της προκατάληψης, αναπτύσσονται τεχνικές διερεύνησης αλλά και αποδόμησής τους. Επιπλέον, μελετώνται τα βασικά χαρακτηριστικά του διαπολιτισμικά ικανού εκπαιδευτικού, ο οποίος μπορεί να διασφαλίσει τους όρους ανάπτυξης της διαπολιτισμικής επικοινωνίας στην τάξη του, καθώς και ζητήματα που αφορούν την προσωπική αλλά και την επαγγελματική του ταυτότητα.

Ακόμη, εξετάζονται οι βασικές διαστάσεις του προσφυγικού φαινομένου καθώς και η σχολική ένταξη των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Τέλος, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στη σχολική τάξη και την ανάγκη εφαρμογής διδακτικών προσεγγίσεων που να χρησιμοποιούν βιωματικές και συνεργατικές τεχνικές ανάπτυξης της ενσυναίσθησης.

Το παρόν πρόγραμμα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (δημόσιας και ιδιωτικής), σε στελέχη της εκπαίδευσης, πτυχιούχους τμημάτων που οδηγούνται στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού (Παιδαγωγικά Τμήματα, Τμήματα Νηπιαγωγών, Φιλοσοφικές Σχολές, Σχολές Κοινωνικών Σπουδών, Σχολές Θετικών Επιστημών κ.ά.), σε

κοινωνιολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς, σε όσους επιθυμούν να επιμορφωθούν σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με στόχο τη δυναμική τους ένταξη σε προσφυγικές δομές και «Κέντρα φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο», σε γονείς, καθώς και σε όποιον ενδιαφέρεται να επιμορφωθεί σε θέματα που αφορούν την ετερότητα, την κοινωνική της παρουσία και την εκπαιδευτική της διαχείριση.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής
- ▶ απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή υπλοαδ, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Εξειδικευμένης Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης**

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **8 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Προβληματισμοί

Διδακτική Ενότητα 1: Εννοιολογική οριοθέτηση

Βασικός σκοπός της ενότητας είναι η εννοιολογική αποσαφήνιση όρων που σχετίζονται με την διαπολιτισμική εκπαίδευση, όπως ταυτότητα, ετερότητα, πολιτισμός, πολυπολιτισμικότητα.

Διδακτική Ενότητα 2: Από το έθνος κράτος στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες

Βασικός σκοπός της ενότητας είναι η παρουσίαση των κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών μεταβολών που οδήγησαν από το εθνικό κράτος στη διαμόρφωση των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Εξετάζονται τα θεμελιώδη διλήμματα που θέτει η πολυπολιτισμικότητα, τόσο στο επίπεδο της πολιτικής θεωρίας, όσο και στο επίπεδο της πολιτικής πρακτικής, όπως το ζήτημα του εκδημοκρατισμού αυτού του πλαισίου, μέσω της αναγνώρισης δικαιωμάτων, αλλά και το ζήτημα της αμφισβήτησης των παραδοσιακών ιεραρχιών κύρους μεταξύ των διαφορετικών κοινωνικών, εθνικών και πολιτισμικών ομάδων.

Διδακτική Ενότητα 3: Μοντέλα εκπαιδευτικής διαχείρισης της ετερότητας

Ο στόχος της ενότητας εντοπίζεται στην παρουσίαση και την κριτική μελέτη των μοντέλων εκπαιδευτικής διαχείρισης της ετερότητας. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται η εξέλιξη των πολιτικών ένταξης αλλά και των εκπαιδευτικών πολιτικών από την αφομοιωτική έως την αντιρατσιστική προσέγγιση.

Διδακτική Ενότητα 4: Βασικές αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Βασικός σκοπός της ενότητας είναι η παρουσίαση των αρχών που διέπουν τη Διαπολιτισμική εκπαίδευση και ο προσδιορισμός των παραδοχών της για τον πολιτισμό, την κοινωνική οργάνωση

αλλά και την εκπαιδευτική διαδικασία. Το πεδίο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης χαρακτηρίζεται από εννοιολογική ασάφεια, αφού ο επιστημονικός λόγος, στο συγκεκριμένο πεδίο, δεν έχει ενιαία ταυτότητα αποκτώντας, σε ορισμένες περιπτώσεις, έναν δεοντολογικό χαρακτήρα, και σε άλλες έναν πραξιακό προσανατολισμό.

Διδακτική Ενότητα 5: Η διαπολιτισμική επικοινωνία

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται το ζήτημα της επικοινωνίας ως μια μία διαδικασία ανταλλαγής (μετάδοσης - λήψης) πληροφοριών, σκέψεων, ιδεών, αισθημάτων και άλλων μηνυμάτων και περίπτωση της επικοινωνίας στις διαπολιτισμικές συναντήσεις. Εξετάζονται οι διαφορετικές μορφές της επικοινωνίας (λεκτική- μη λεκτική κ.λπ), καθώς και την ιδιαίτερη δυναμική που αποκτά αυτοί όταν οι εταίροι είναι φορείς διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου.

Ζητήματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Διδακτική Ενότητα 1: Διαπολιτισμική ικανότητα και διαπολιτισμικά ικανός εκπαιδευτικός

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η έννοια της διαπολιτισμικής ικανότητας αλλά και τα στοιχεία που την συνθέτουν τόσο στο επίπεδο της προσωπικής/υποκειμενικής συγκρότησης, όσο και σε εκείνο της εκπαιδευτικής επαγγελματικής ταυτότητας. Επιπλέον παρουσιάζονται και αναλύονται μοντέλα ανάπτυξης της διαπολιτισμικής ικανότητας των υποκειμένων.

Διδακτική Ενότητα 2: Διαπολιτισμική εκπαίδευση, προγράμματα διδασκαλίας και σχολικά εγχειρίδια

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η οργάνωση των Προγραμμάτων Σπουδών με διαπολιτισμικό προσανατολισμό, οι στόχοι τους το περιεχόμενό τους, οι μέθοδοι και η διαδικασία αξιολόγησης. Επίσης γίνεται αναφορά στο σχολικό εγχειρίδιο, τις ιδεολογικές του ορίζουσες και συνεπαγωγές, τις βασικές του λειτουργίες γενικά, και το σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολείο ειδικότερα. Ακόμη τίθενται ζητήματα αναγνώρισης και αξιοποίησης της διαπολιτισμικής διάστασης των σχολικών εγχειριδίων.

Διδακτική Ενότητα 3: Η διαπολιτισμική πραγματικότητα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Στην συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζεται η εξέλιξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, τόσο ως επιστημονικός λόγος, όσο και ως εκπαιδευτική πολιτική, στον ευρωπαϊκό χώρο και στην Ελλάδα. Εξετάζονται οι διαφορετικές προσεγγίσεις, όπως αυτές υπαγορεύτηκαν από τις ιδιαίτερες

κοινωνικές, πολιτισμικές και εκπαιδευτικές συνθήκες κάθε χώρας. Επιπλέον μελετάται η εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα απέναντι στην ετερότητα από την περίοδο που αποτελεί χώρα αποστολής μεταναστών έως σήμερα που μετεξελίχθηκε σε χώρα υποδοχής μεταναστών και, προσφάτως, προσφύγων.

Διδακτική Ενότητα 4: Εθνοτικές- μειονοτικές ομάδες στην Ελλάδα και εκπαίδευση

Σε αυτή την ενότητα εξετάζεται το μειονοτικό φαινόμενο γενικά και η περίπτωση των μειονοτικών ομάδων στην Ελλάδα (Μουσουλμάνοι- Τσιγγάνοι). Αφού παρουσιαστούν τα ιστορικά στοιχεία της παρουσίας αυτών των ομάδων και εξεταστεί η νομικό-πολιτική διάσταση του φαινομένου, εξετάζεται το ζήτημα της εκπαίδευσής τους.

Διδακτική Ενότητα 5: Διγλωσσία και Εκπαίδευση

Στην παρούσα ενότητα μελετάται το ζήτημα της γλωσσικής εκπαίδευσης, ενώ αναλύεται ο όρος της διγλωσσίας και η παιδαγωγική αξία της δίγλωσσης εκπαίδευσης. Ακόμη, παρουσιάζονται διαφορετικά μοντέλα δίγλωσσης εκπαίδευσης από την διεθνή εμπειρία, ενώ, τέλος, εξετάζεται η δυνατότητα ανάπτυξης δίγλωσσης εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Στερεότυπα, Προκαταλήψεις και Ρατσισμός

Διδακτική Ενότητα 1: Η Κοινωνική διάσταση της ταυτότητας

Στην ενότητα αυτή εξετάζεται το ζήτημα της ταυτότητας ως ιστορική και κοινωνική κατασκευή και μελετάται το άτομο ως κοινωνικό υποκείμενο. Ειδικότερα παρουσιάζονται και αναλύονται οι συλλογικές ταυτότητες (κοινωνική ταυτότητα, εθνική ταυτότητα), ο τρόπος συγκρότησής τους και η δυναμική που αυτές αναπτύσσουν.

Διδακτική Ενότητα 2: Στερεότυπα, Ορισμοί, λειτουργίες και μηχανισμοί κατασκευής

Η παρούσα ενότητα περιλαμβάνει τη μελέτη της έννοιας του στερεοτύπου, την παρουσίαση των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων ερμηνείας του, καθώς και την περιγραφή των μηχανισμών της στερεοτυπικής σκέψης. Επιπλέον εξετάζεται ο ρόλος των στερεοτύπων στις περιπτώσεις των διαπολιτισμικών επικοινωνιακών περιστάσεων.

Διδακτική Ενότητα 3: Προκατάληψη. Ορισμοί, λειτουργίες και μηχανισμοί κατασκευής

Βασικός σκοπός της ενότητας είναι η εννοιολογική διασαφήνιση της προκατάληψης, η σχέση της με το στερεότυπο, καθώς και ο ρόλος της στις διαπολιτισμικές συναντήσεις.

Διδακτική Ενότητα 4: Ο Ρατσισμός ως κοινωνικό φαινόμενο

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται ο ρατσισμός ως κοινωνικό φαινόμενο, καθώς και η ιστορική του εξέλιξη από την κλασική/βιολογική μορφή του στον σύγχρονο «επιστημονικό» νεορατσισμό.

Διδακτική Ενότητα 5: Ρατσισμός, Ξενοφοβία και Εκπαίδευση

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται το ζήτημα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην εκπαίδευση, τόσο στο μακροεπίπεδο του εκπαιδευτικού συστήματος όσο και στο μικροεπίπεδο της σχολικής τάξης. Διερευνάται έτσι η θεσμική παρουσία του εκπαιδευτικού ρατσισμού στην εκπαιδευτική νομοθεσία, το αναλυτικό πρόγραμμα και τα σχολικά εγχειρίδια, αλλά και η άτυπη καθημερινή του παρουσία που σχετίζεται με ρατσιστικές και ξενόφοβες ατομικές συμπεριφορές.

Το προσφυγικό φαινόμενο

Διδακτική Ενότητα 1: Οι βασικοί ορισμοί

Βασικός σκοπός της ενότητας είναι η εννοιολογική διασαφήνιση όρων όπως μετανάστης και πρόσφυγας, χορήγηση ασύλου, φιλοξενία, ιθαγένεια, ενσωμάτωση, ενώ αναλύεται και η έννοια της παράτυπης μετανάστευσης και της απέλασης. Επιπλέον αναδεικνύονται οι βασικές πτυχές του σύγχρονου προβληματισμού που σχετίζονται με αυτές τις έννοιες.

Διδακτική Ενότητα 2: Οι προσφυγικές ροές προς την Ευρώπη

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται το προσφυγικό φαινόμενο στην διεθνή και ευρωπαϊκή του διάσταση. Παρουσιάζονται παραδείγματα μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών και διερευνώνται τα αίτιά τους αλλά και οι συνέπειες για τις χώρες υποδοχής.

Διδακτική Ενότητα 3: Η ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου και μετανάστευσης

Βασικός στόχος της ενότητας είναι η μελέτη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέναντι στους αιτούντες άσυλο, και της διάκρισης που γίνεται μεταξύ προσφύγων και οικονομικών μεταναστών. Επίσης παρουσιάζεται το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και η αποτελεσματικότητά του για την αντιμετώπιση του προσφυγικού φαινομένου.

Διδακτική Ενότητα 4: Η πολιτική, κοινωνική και πολιτισμική ενσωμάτωση των προσφύγων

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η διαδικασία μέσα από την οποία οι μετανάστες και οι πρόσφυγες γίνονται αποδεκτοί στην κοινωνία. Η ενσωμάτωση συνδέεται με την ενίσχυση των σχέσεων διαφορετικών ομάδων μέσα σε ένα υπάρχον κοινωνικό σύστημα και τους βασικούς

θεσμούς του. Μελετάται η πολυπλοκότητα αυτής της διαδικασίας και η επίδραση παραγόντων που αφορούν είτε τον μετανάστη/πρόσφυγα (τόσο μεμονωμένα όσο και σε επίπεδο ομάδας), είτε την κοινωνία της χώρας υποδοχής και τη στάση της απέναντι στους πρόσφυγες. Σε αυτό το πνεύμα μελετώνται πολιτικές ενσωμάτωσης προς αποφυγήν φαινομένων γκετοποίησης, περιθωριοποίησης, αποξένωσης από την εκπαίδευση, καθώς και φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού.

Διδακτική Ενότητα 5: Σχολείο, εκπαιδευτικοί και πρόσφυγες μαθητές

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται το ζήτημα της ένταξης των παιδιών προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Πρόκειται για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα αφορά την εκπαιδευτική διαδρομή των προσφύγων και μεταναστών στη χώρα υποδοχής, σύμφωνα με τις διεθνείς Συνθήκες για την εκπαίδευση των παιδιών και τα διεθνώς αποδεκτά ανθρωπιστικά και εκπαιδευτικά πρότυπα. Ειδικότερα μελετώνται τρόποι ανάπτυξης δεξιοτήτων γραμματισμού των παιδιών των προσφύγων στη ελληνική γλώσσα, απαραίτητη για την ομαλή επιβίωση στο χώρο φιλοξενίας ή γενικότερα την ομαλή την ομαλή προσαρμογή τους στην ελληνική κοινωνία.

Η ζωή στη σχολική τάξη

Διδακτική Ενότητα 1: Κλίμα της σχολικής τάξης

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η οριοθέτηση της έννοιας του κλίματος της σχολικής τάξης, καθώς και η εννοιολογική αποσαφήνιση παρεμφερή όρων, όπως η σχολική κουλτούρα, που χρησιμοποιούνται εναλλακτικά ή ταυτόσημα. Αναλύονται οι τρεις βασικοί τομείς από τους οποίους απαρτίζεται το κλίμα της σχολικής τάξης (συναισθηματικός τομέας, τομέας κοινωνικής οργάνωσης και τομέας εργασίας), οι οποίοι συγκλίνουν σε έναν κοινό σκοπό: τη σχολική επιτυχία των μαθητών. Επίσης, περιγράφονται τα συστατικά που προσδιορίζουν το κλίμα μιας σχολικής τάξης ως θετικό ή αρνητικό. Τέλος, μελετάται η επίδραση του σχολικού κλίματος στους μαθητές και τονίζεται ο ρόλος του σχολείου και της σχολικής εμπειρίας στη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών.

Διδακτική Ενότητα 2: Παράγοντες διαμόρφωσης του σχολικού κλίματος

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα εξετάζει τους παράγοντες που συνδιαμορφώνουν το πλαίσιο σχέσεων επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης στη σχολική τάξη. Ειδικότερα, ο δάσκαλος, οι συμμαθητές, τα μαθήματα που ορίζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα και η οργάνωση του τρόπου εργασίας διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του κλίματος της σχολικής τάξης. Η ποικιλία των παραγόντων που συντελούν καθοριστικά στη δημιουργία θετικού σχολικού κλίματος είναι βασικό αντικείμενο μελέτης της παρούσας διδακτικής ενότητας, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι

να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα του κλίματος της σχολικής τάξης στη μάθηση των μαθητών και στην πολύπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

Διδακτική Ενότητα 3: Οι σχέσεις εκπαιδευτικού και μαθητών

Οι αληθινές παιδαγωγικές σχέσεις στηρίζονται στην κατανόηση, τον σεβασμό και την εκτίμηση και αποτελούν το θεμέλιο πάνω στο οποίο οικοδομείται το παιδαγωγικό έργο. Η παρούσα διδακτική ενότητα σκοπό έχει να εξετάσει τις σχέσεις δασκάλου και μαθητών και τις επιδράσεις τους στη μάθηση και την κοινωνικοποίηση των τελευταίων. Η θεώρηση αυτών των σχέσεων πέρασε από διάφορα στάδια στην εξελικτική πορεία της Παιδαγωγικής, στην περιγραφή των οποίων αναφέρεται αρχικά η εν λόγω διδακτική ενότητα. Στο επίκεντρο των σχέσεων εκπαιδευτικού και μαθητών βρίσκονται οι έννοιες της επικοινωνίας, της αλληλεπίδρασης και της αλληλοκατανόησης. Οι εκπαιδευόμενοι θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τις τρεις βασικές μορφές διδασκαλικής συμπεριφοράς και τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της καθεμίας. Τέλος, προτείνονται βασικές γενικές διδακτικές αρχές και δεξιότητες που οφείλει να εφαρμόζει ο εκπαιδευτικός για την επίτευξη θετικού ψυχολογικού κλίματος.

Διδακτική Ενότητα 4: Οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών

Η σύγχρονη Παιδαγωγική δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των συνομηλίκων και στην επίδραση που έχουν τόσο στη βελτίωση της σχολικής επίδοσης και στην προαγωγή της ψυχικής υγείας των μαθητών όσο και στη διαμόρφωση ενός θετικού σχολικού κλίματος. Με αφετηρία το γεγονός ότι πρωταρχικό μέλημα των μαθητών είναι η αποδοχή και η αναγνώριση από την ομάδα των συνομηλίκων, στην παρούσα διδακτική ενότητα περιγράφονται οι επιπτώσεις από τις ισχυρές ή φτωχές διαπροσωπικές σχέσεις στην προσωπικότητα και τη σχολική επίδοση του μαθητή. Αρωγός στην όλη διαδικασία είναι ο δάσκαλος, ο οποίος δύναται με διάφορους τρόπους που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διδακτικής ενότητας να συμβάλει στη βελτίωση των διαμαθητικών σχέσεων ξεκινώντας από την εφαρμογή ομαδοσυνεργατικών μεθόδων διδασκαλίας.

Διδακτική Ενότητα 5: Αναγκαιότητα της γονεϊκής εμπλοκής/συμμετοχής στη διαμόρφωση κατάλληλου σχολικού κλίματος

Δεδομένου ότι η επιτυχία στη διαπαιδαγώγηση και τη σχολική πρόοδο του παιδιού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εποικοδομητική συνεργασία ανάμεσα στους φυσικούς παιδαγωγούς, δηλαδή τους γονείς και τους επαγγελματίες παιδαγωγούς, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς, η παρούσα διδακτική ενότητα έχει ως βασικό σκοπό να αναδείξει την αναγκαιότητα της γονεϊκής εμπλοκής και συμμετοχής στα εκπαιδευτικά δρώμενα. Πιο αναλυτικά, απαριθμούνται διάφοροι τρόποι εμπλοκής

των γονέων στη σχολική ζωή, καθώς και τα οφέλη που επιφέρει σε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη στο πλαίσιο μιας ολιστικής αντίληψης και συστημικής προσέγγισης. Ταυτόχρονα, εξετάζονται οι παράγοντες εκείνοι που δυσχεραίνουν την ουσιαστική και αμφίδρομη επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, ενώ προτείνονται λύσεις για την υπερπήδηση αυτών των εμποδίων.

Σύγχρονες μέθοδοι Διδασκαλίας

Διδακτική Ενότητα 1: Μαθητοκεντρικός σχεδιασμός και διδασκαλία

Η παρούσα διδακτική ενότητα έχει ως βασικό σκοπό να συνειδητοποιήσουν οι εκπαιδευόμενοι ότι η μάθηση και η διδασκαλία είναι δύο αλληλοσυσχετιζόμενες αλλά ανεξάρτητες μεταξύ τους έννοιες, οι οποίες προτάσσουν και θέτουν στο επίκεντρό τους τις ιδιαίτερες ικανότητες, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή. Αρχικά, γίνεται μια παρουσίαση των γενικών και ειδικών σκοπών και στόχων της εκπαίδευσης και αναλύονται οι παράγοντες που επιδρούν στη διαμόρφωσή τους. Ακολουθεί η μελέτη της σημασίας και των χαρακτηριστικών του πλάνου εργασίας. Τέλος, εξετάζονται οι μορφές διδασκαλίας, όπως ταξινομούνται με βάση τον τρόπο επικοινωνίας που κυριαρχεί στη σχολική τάξη (δασκαλοκεντρική, μαθητοκεντρική και μεικτή επικοινωνία) και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα πλεονεκτήματα του μαθητοκεντρικού σχεδιασμού και διδασκαλίας.

Διδακτική Ενότητα 2: Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Δεδομένου των σύγχρονων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών μεταβολών που επήλθαν τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας, προβάλλει πλέον επιτακτικό το αίτημα του σεβασμού της ατομικότητας, μοναδικότητας και διαφορετικότητας των ατόμων. Βασικός σκοπός λοιπόν, της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η ανάδειξη της διαφοροποιημένης διδασκαλίας ως μία επίκαιρη διδακτική πρόταση που διαφοροποιείται από τις μέχρι τώρα ισχύουσες πρακτικές στο πλαίσιο της τυπικής τάξης, καθώς εμμένει στην ανάδειξη και αξιοποίηση και όχι στην παραγκώνιση των διαφορών. Οι εκπαιδευόμενοι θα γνωρίσουν τις αρχές και τις προϋποθέσεις επιτυχούς εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, όπως επίσης και τρόπους με τους οποίους διαφοροποιούνται τα προγράμματα σπουδών.

Διδακτική Ενότητα 3: Συνεργατικές μέθοδοι διδασκαλίας (π.χ. μέθοδος project, διαθεματική διδασκαλία)

Βασικό αντικείμενο της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση και μελέτη συνεργατικών μεθόδων διδασκαλίας, με απώτερο σκοπό την επιτυχή εφαρμογή τους στην τάξη. Αναλύεται η έννοια και τα χαρακτηριστικά της ομάδας, και ειδικότερα η δομή και ο τρόπος λειτουργίας της σχολικής ομάδας. Οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να απαριθμούν τα

βασικότερα κριτήρια ομαδοποίησης των μαθητών στη σχολική τάξη και να αξιολογούν την επιτυχία της σε πρακτικό επίπεδο. Αναλύονται έννοιες, όπως διαθεματικότητα και διεπιστημονικότητα και περιγράφεται η σχέση τους με τις συνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας. Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη μέθοδο των σχεδίων εργασίας (μέθοδος project), στις φάσεις διεξαγωγής της και στον τρόπο αξιολόγησης που χρησιμοποιεί.

Διδακτική Ενότητα 4: Βιωματικές και ενεργητικές μέθοδοι διδασκαλίας

Βασικό ζητούμενο της σύγχρονης εκπαίδευσης είναι η χρήση και αξιοποίηση μεθόδων διδασκαλίας που στηρίζουν με βιωματικό και ενεργητικό τρόπο τη μάθηση των μαθητών. Έτσι, η παρούσα διδακτική ενότητα, μετά την εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου «μέθοδος διδασκαλίας», έχει ως βασικό σκοπό να εισάγει τους εκπαιδευόμενους σε σύγχρονες και καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας (π.χ. μελέτη περίπτωσης, παιχνίδια ρόλων, επίλυση προβλημάτων, δραματοποίηση, σενάρια) που προκαλούν και διατηρούν αμείωτη την προσοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών και οδηγούν σε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα.

Διδακτική Ενότητα 5: Καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών

Βασικός σκοπός της σύγχρονης εκπαίδευσης είναι ο σημερινός μαθητής, αυριανός πολίτης του 21ου αιώνα να είναι ικανός να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά το πλήθος των προβλημάτων της καθημερινότητάς του και της κοινωνίας στην οποία ζει. Ως εκ τούτου, ο κεντρικός άξονας της παρούσας διδακτικής ενότητας περιστρέφεται γύρω από την έννοια, τα χαρακτηριστικά και τη σημασία καλλιέργειας της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών. Οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να εξηγούν τη σχέση και να εντοπίζουν τις ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στην κριτική και δημιουργική σκέψη, να αναλύουν τους παράγοντες που ευνοούν ή αναστέλλουν τους δύο αυτούς τύπους σκέψης και να εφαρμόζουν μεθοδολογικές προσεγγίσεις και διδακτικές τεχνικές για την καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, η θέση των οποίων στο σημερινό σχολείο είναι ύψιστης σημασίας.

Διδακτική προσέγγιση της διαπολιτισμικότητας

Διδακτική Ενότητα 1: Η πολυπολιτισμική τάξη και η δυναμική της. Διαπροσωπικές σχέσεις και κοινωνική αλληλεπίδραση

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η σχολική τάξη ως ομάδα, η δομή και η λειτουργία της, οι ρόλους που αναπτύσσονται σε αυτή αλλά και το πλέγμα των σχέσεων που διαμορφώνονται. Επιπλέον διερευνώνται τα βασικά χαρακτηριστικά μιας πολυπολιτισμικής τάξης και των ζητημάτων

επικοινωνίας που προκύπτουν σε αυτή. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο μηχανισμός συγκρότησης κοινωνικών ταυτοτήτων και τα ζητήματα στερεοτύπων και προκαταλήψεων που προκύπτουν. Ακόμη διερευνάται ο ρόλος διαφόρων παραγόντων, όπως η κουλτούρα του σχολείου και το γενικότερο σχολικό κλίμα, στην εδραίωση ενός πλέγματος σχέσεων που βασίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό και την άμβλυση των στερεοτύπων.

Διδακτική Ενότητα 2: Στρατηγικές ανάπτυξης μιας αντιρατσιστικής εκπαιδευτικής προσέγγισης

Βασικός στόχος της ενότητας είναι η ανάλυση των αρχών μιας αντιρατσιστικής εκπαιδευτικής προσέγγισης που έχει βασικό στόχο την εξάλειψη των διακρίσεων και του αποκλεισμού. Ειδικότερα η ενότητα περιλαμβάνει την παρουσίαση διδακτικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση του ρατσισμού, μέσα από την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και τη χειραφέτηση των μαθητών ώστε να μπορούν να αντιστέκονται στις άκριτες γενικεύσεις, τη βία και τη μισαλλοδοξία.

Διδακτική Ενότητα 3: Βιωματικές προσεγγίσεις. Αξιοποίηση των αρχών της βιωματικής μάθησης στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Βασικός στόχος της ενότητας είναι η παρουσίαση των βασικών αρχών της βιωματικής μάθησης και η αξιοποίησή τους στην περίπτωση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ειδικότερα παρουσιάζονται και αναλύονται παραδείγματα αξιοποίησης των αρχών της βιωματικής εκπαίδευσης, της συνεργατικής μάθησης και της παιδαγωγικής του θεάτρου, με στόχο την ανίχνευση και την άμβλυση των στερεοτύπων, την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης και τη διαμόρφωση σχέσεων αποδοχής και σεβασμού του «άλλου».

Διδακτική Ενότητα 4: Διαφοροποίηση της διδασκαλίας στην πολυπολιτισμική τάξη

Βασικό στόχο της παρούσας ενότητας αποτελεί η περιγραφή και αξιολόγηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας ως διδακτική προσέγγιση για την επίτευξη των στόχων της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ειδικότερα η ενότητα αναφέρεται σε ζητήματα διαφοροποίησης της διδασκαλίας και της μάθησης, παρουσιάζονταν σε αυτή οι βασικές αρχές του διαφοροποιημένου αναλυτικού προγράμματος και η σημασία της εφαρμογής του για την αντιμετώπιση της πολλαπλότητας και της πολυπλοκότητας που χαρακτηρίζει τη σημερινή πολυπολιτισμική σχολική τάξη.

Διδακτική Ενότητα 5: Καλές πρακτικές ένταξης και μάθησης

Στην συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζονται και αναλύονται παραδείγματα εφαρμογής διδακτικών προσεγγίσεων με βάση τις αρχές της Διαπολιτισμικής Διδακτικής, ενώ αξιολογείται, μέσω μιας αναστοχαστικής διαδικασίας όλη η διαδικασία της εφαρμογής τους με την ανάδειξη των

παραγόντων που λειτούργησαν θετικά και ενισχυτικά, καθώς και εκείνων που λειτούργησαν αρνητικά και ανασταλτικά.

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και γνωστικά αντικείμενα

Διδακτική Ενότητα 1: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Λογοτεχνία

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η Λογοτεχνία και ειδικότερα η Παιδική Λογοτεχνία ως πεδίο συνάντησης διαφορετικών ιδεολογικών στοιχείων και ως πολιτισμικό προϊόν μιας συγκεκριμένης ιστορικής εποχής και κοινωνικής συγκυρίας, που ενσωματώνει ή αναπαράγει τα κυρίαρχες στερεοτυπικές αναπαραστάσεις. Η λογοτεχνία μπορεί να αποτελέσει τη βάση αναπαραγωγής ή αποδόμησης των κυρίαρχων στερεοτύπων για τον εθνικό «εαυτό» και τον εθνικό «άλλο» και να προσφέρει στα παιδιά-αναγνώστες, ή μαθητές στο εκπαιδευτικό πλαίσιο, μια πολιτισμική εμπειρία. Διερευνώνται τα βασικά χαρακτηριστικά της διαπολιτισμικής παιδικής λογοτεχνίας και εξετάζονται οι δυνατότητες της διδακτικής της αξιοποίησης για την επίτευξη των στόχων της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης: την ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι και τους άλλους πολιτισμούς αλλά και στον οικείο πολιτισμό, την ενδυνάμωση των μειονοτικών μαθητών, την καλλιέργεια στάσεων ανεκτικότητας απέναντι στις διαφορετικές ταυτότητες και στις ποικίλες πολιτισμικές παραδόσεις.

Διδακτική Ενότητα 2: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Μαθηματικά

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η σχέση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με το μάθημα των Μαθηματικών. Εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διαπολιτισμικότητα σε ένα μάθημα, όπως τα Μαθηματικά, το οποίο διερευνά την «αλήθεια» με ένα πολιτισμικά ανεξάρτητο και αντικειμενικό τρόπο. Επιπλέον παρουσιάζονται συγκεκριμένοι τρόποι διδακτικής αξιοποίησης των Μαθηματικών στην διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Διδακτική Ενότητα 3: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Θρησκευτικά

Βασικός σκοπός της ενότητας είναι η μελέτη του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η θρησκεία στην ποιότητα των διαπολιτισμικών συναντήσεων. Η θρησκευτική εκπαίδευση μπορεί να συμβάλλει στην επίτευξη των σκοπών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Έτσι, εξετάζονται οι βασικές προϋποθέσεις και τα χαρακτηριστικά της διδασκαλίας της θρησκείας σε ένα σύγχρονο σχολείο με πολυπολιτισμική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού και διατυπώνονται προτάσεις θρησκευτικής εκπαίδευσης, οι οποίες εκκινούν από μια κριτική θεώρηση της του φαινομένου της πολυπολιτισμικότητας.

Διδακτική Ενότητα 4: Ιδιότητα του πολίτη και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Μια από τις βασικές λειτουργίες του σύγχρονου σχολείου είναι η καλλιέργεια της ιδιότητας του πολίτη η οποία συνίσταται, κυρίως, στην ανάπτυξη των αρετών του δημοκρατικού πολίτη. Η παρούσα ενότητα εξετάζει τον προβληματισμό που αναπτύσσεται στα εκπαιδευτικά συστήματα για την καλλιέργεια ενός πολίτη ενήμερου, ευαισθητοποιημένου και ενεργού απέναντι σε παγκόσμια ζητήματα, ο οποίος, όμως, κατανοεί και αποδέχεται την εθνική και πολιτισμική ποικιλία που συναντάται στο κοινωνικό πεδίο. Μελετάται ο σχεδιασμός και η οργάνωση του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής έτσι ώστε αυτό να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης αλλά και της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα και της αντιρατσιστικής εκπαίδευσης.

Διδακτική Ενότητα 5: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και το μάθημα της Ιστορίας

Η παρούσα ενότητα εξετάζει την εφαρμογή των αρχών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στη διδασκαλία της Ιστορίας για την προαγωγή της διαπολιτισμικότητας στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές τάξεις. Προτείνονται διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις που οδηγούν σε μια νέα στοχοθεσία του συγκεκριμένου μαθήματος ώστε να επιτευχθεί από τον μαθητή η άμεση σύνδεση του ιστορικού παρελθόντος με τη ζωή και τα βιώματα του, γεγονός που θα οδηγήσει στη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών που θα αναπτύξουν στάσεις αναγνώρισης και αποδοχής του άλλου.

Καλές Πρακτικές Ένταξης και Μάθησης

Η συγκεκριμένη ενότητα θα διεξαχθεί μέσω live streaming και η συμμετοχή σε αυτήν είναι υποχρεωτική για την ολοκλήρωση του προγράμματος.

Η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση (live streaming) πραγματοποιείται μέσω ειδικά διαμορφωμένης εκπαιδευτικής πλατφόρμας. Οι εκπαιδευόμενοι με τη χρήση προσωπικών κωδικών μπορούν να εισέρχονται και να παρακολουθούν τις μέρες και ώρες που πραγματοποιούνται οι συνεδρίες, εξ αποστάσεως, χωρίς να είναι υποχρεωτική η φυσική παρουσία σε αίθουσα. Το Live Streaming παρέχει στους εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να έχουν στον υπολογιστή τους ήχο και εικόνα. Μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις στους Εισηγητές είτε φωνητικά, είτε γραπτά (μέσω μηνυμάτων υποστηριζόμενων από το σύστημα).